

Una aproximació a projectes d'Aprenentatge Servei a través de l'Art Participatiu

Eulàlia Grau Costa i Joan Miquel Porquer Rigo

Coordiadors al Grup ApS (UB) i membres del Grup Promotor en representació de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona

«Innovació», «recerca» i «voluntat de transformació»; conceptes recurrents en l'àmbit universitari, amagats en altres igual de rellevants com ara «transferència de coneixement», «emprenedoria» o «Objectius de Desenvolupament Sostenible». Tots ells són termes vinculats a les demandes de la societat. Però, com hi podem contribuir nosaltres des de l'Art? Com des de la docència en Art podem generar consciència i difondre'n la necessitat?

Si bé des de l'àmbit institucional s'engeguen diferents programes i s'intenta ressaltar que s'avança en aquestes fites, com mobilitzem des dels diferents Ensenyaments vies d'actuació directes i renovadores? Es tracta d'un camí lent, voluntariós, ple d'anades i tornades que podrien desencisar a qualsevol.

Una eina on agafar-se en aquest periple, on conjugar forces i on internacionalitza-se és el que ens ofereix la integració en la nostra quotidianitat del que s'anomena *Aprenentatge Servei* o *ApS*. Tal com el defineix l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP), «l'aprenentatge servei és una proposta docent i de recerca que integra el servei a la comunitat i l'aprenentatge acadèmic en un sol projecte, cosa que permet als i les estudiants formar-se tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo» (2018, par. 2).

Així, els objectius principals de l'ApS els podríem resumir de la següent manera: primer, vincular el coneixement acadèmic amb l'activitat pràctica; segon, oferir una experiència formativa que tingui alhora una utilitat social; i tercer, contribuir a la formació activa de ciutadans, ciutadanes, futurs i futures professionals.

Actualment hi ha un bon grapat d'universitats que integren l'ApS en la seva estructura amb voluntat de coresponsabilitat social i, en aquest sentit, s'han creat mecanismes de cooperació local, nacional i internacional entre diverses institucions; iniciatives que permeten abordar problemàtiques vinculades al reconeixement, difusió, consolidació i confluència d'aquesta metodologia. L'any 2015 es crea la xarxa ApS(U)CAT, un espai d'intercanvi d'idees i de reptes al que l'ACUP dona cobertura:

«La Xarxa ApS(U)CAT està formada per professorat de totes les universitats catalanes, i resta oberta també a les entitats amb qui es desenvolupen els projectes d'ApS, a més dels estudiants interessats. Des de la seva constitució, la Xarxa es reuneix un cop l'any, normalment el mes de juliol. Cada trobada reuneix totes aquelles persones interessades en debatre i aprofundir en temes relacionats amb l'aprenentatge servei universitari, alhora que s'acorden les línies de treball a desenvolupar durant el curs acadèmic. Fins el moment, s'han celebrat trobades a la Universitat Pompeu Fabra (2015), Universitat Autònoma de Barcelona (2016), Universitat Rovira i Virgili (2017) i Universitat de Girona (2018).» (ACUP, 2018, par. 1)

Pel que fa a la Universitat de Barcelona, l'activitat ApS està organitzada a través del Grup de Treball ApS(UB), integrat en l'Institut de Desenvolupament Professional–Institut de Ciències de l'Educació (IDP-ICE) de la institució. Des d'aquest col·lectiu, sorgit ja l'any 2013, es coordinen els impulsos emergents de les diferents facultats i s'estableixen accions per tal de generar projectes interdisciplinaris entre distints ensenyaments. Les seves línies d'actuació són aquestes:

«1) Establir les línies de treball per a la promoció i consolidació de l'aprenentatge servei a partir de les propostes consensuades en el grup de treball ApS(UB). 2) Coordinar els projectes transversals –com el projecte *Compartir Idees*–. 3) Representar el grup ApS(UB) a nivell institucional. 4) Difondre i donar a conèixer l'ApS com una pràctica

d'innovació docent i de responsabilitat social a cada centre. 5) Promoure el desenvolupament de projectes d'ApS a cada centre, aportant propostes o idees, col·laborant amb el vincle amb les entitats, confeccionant materials o recursos, etc. 6) Vetllar per la màxima qualitat dels projectes d'ApS. 7) Establir espais d'intercanvi i reflexió sobre les experiències d'ApS en l'àrea de coneixement pròpia de la facultat» (Grup ApS-UB, 2018)

A la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona, estem treballant des dels diferents Graus en aquesta inserció d'activitats d'Aprenentatge Servei com a metodologia i/o finalitat en algunes assignatures, recuperant així també les voluntats artístiques que pel seu mateix cos temàtic conceptual arrossegueu la crítica política-social, l'activisme, la voluntat regeneradora i transformadora de la societat. De manera reglada, a través del reconeixement de crèdits de lliure elecció –per la seva especificitat transversal–, en activitats concretes que s'avaluen dins de les matèries –extensions de coneixement professionalitzador– i amb la formalització dels convenis en pràctiques ApS, estem ressituant aquelles propostes i projectes que van més enllà d'una exposició passiva d'obra artística cap a una acció participativa, comunitària i compromesa.

La proposta «**La Llum de la Marina, Festival d'Art i Llum**» que recull aquest llibre és un d'aquests projectes d'ApS: una interacció avançada, de múltiples facetes. Una cooperació entre institucions, organitzacions civils, centres educatius de diferents nivells i la comunitat local. Una altra manera de *fer universitat*. Per als qui hi participem, aquesta manera de treballar –en col·laboració i amb voluntat de servei– expressa una concepció d'Universitat Pública que coneix, s'implica i dialoga amb la societat que l'envolta. I també expressa la convicció de que aquesta Universitat ha d'involucrar-se en la satisfacció de necessitats col·lectives, en el compliment d'aspiracions de millora social; de que té el deure i la responsabilitat de promoure el saber, la democràcia, la igualtat i la llibertat.

Referències:

Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP) (2018). *Xarxa d'Aprenentatge Servei de les Universitats Catalanes*. Disponible a <http://www.acup.cat/ca/projecte/xarxa-daprenentatge-servei-de-les-universitats-catalanes>

Grup ApS(UB) (2018). *Grup de Treball ApS(UB)*. Disponible a <http://www.ub.edu/ice/content/grup-apsub>